

Наукові перспективи
Видавнича група

ISSN 2786-5274 (Print)
DOI:10.52058/2786-5274-2024-11(39)

*Ми йдемо за Того, чому
немає імен в цьому світі –
за Батьківщиною.
В. Довженко*

Наукові інновації та передові технології

СЕРІЯ "ДЕРЖАВНЕ УПРАВЛІННЯ"

СЕРІЯ "ЕКОНОМІКА"

СЕРІЯ "ПРАВО"

СЕРІЯ "ПЕДАГОГІКА"

СЕРІЯ "ПСИХОЛОГІЯ"

№ 11(39) 2024

Всеукраїнська Асамблея докторів наук із державного управління

у рамках роботи Видавничої групи «Наукові
перспективи»

«Наукові інновації та передові технології»

(Серія «Управління та адміністрування», Серія «Право», Серія «Економіка»,
Серія «Психологія», Серія «Педагогіка»)

Випуск № 11(39) 2024

Київ – 2024

ISSN 2786-5274 Print
УДК 001.32:1 /3](477)(02)

DOI: [https://doi.org/10.52058/2786-5274-2024-11\(39\)](https://doi.org/10.52058/2786-5274-2024-11(39))

«Наукові інновації та передові технології» (Серія «Управління та адміністрування»,
Серія «Право», Серія «Економіка», Серія «Психологія», Серія «Педагогіка»):
журнал. 2024. № 11(39) 2024. С. 2001.

Рекомендовано до друку Президією Всеукраїнської Асамблеї докторів наук з державного
управління (Рішення від 06.11.2024, № 6/11-24)

Свідчення про державну реєстрацію друкованого засобу масової інформації:
серія КВ № 24962-14902Р від 13.09.2021 р.

Журнал видається за наукової підтримки: Інституту філософії та соціології Національної Академії Наук
Азербайджану (Баку, Азербайджан), громадської організації «Асоціація науковців України», громадської організації
«Християнська академія педагогічних наук України» та громадської організації «Всеукраїнська асоціація педагогів і
психологів з духовно-морального виховання».

Згідно наказу Міністерства освіти і науки України від 30.11.2021 № 1290
журналу присвоєно категорію "Б" із права

Згідно наказу Міністерства освіти і науки України від 01.02.2022 № 89
журналу присвоєно категорію "Б" із педагогіки

Згідно наказу Міністерства освіти і науки України від 07.04.2022 № 320 журналу
присвоєно категорію "Б" із економіки та державного управління

Згідно наказу Міністерства освіти і науки України від 20.06.2023 № 768 журналу
присвоєно категорію "Б" зі спеціальностей 073 - менеджмент, 076 - підприємництво
та торгівля, 015 - професійна освіта

Згідно наказу Міністерства освіти і науки України від 23.08.2023 № 1035 журналу
присвоєно категорію "Б" зі спеціальності 053 - психологія

Наукове видання включено до міжнародної наукометричної
базы Index Copernicus, міжнародної пошукової системи Google
Scholar та до міжнародної наукометричної бази даних Research Bible.

Журнал заснований з метою розвитку вітчизняного наукового потенціалу у галузях державного управління,
права, економіки, психології, педагогіки та його інтеграції у світовий науковий простір, шляхом оприлюднення
результатів наукових досліджень.

Головний редактор:

Романенко Євген Олександрович — доктор наук з державного
управління, професор, Заслужений юрист України, полковник
Центрального науково-дослідного інституту Збройних Сил України,
Президент громадської наукової організації «Всеукраїнська асамблея
докторів наук з державного управління» (Київ, Україна)

Другова О.С., Кіриченко С.В., Павлій К.В. РОЛЬ ДЕРЖАВНОЇ ПІДТРИМКИ В АНТИКРИЗОВОМУ УПРАВЛІННІ ПІДПРИЄМСТВАМИ ПІСЛЯВОЄННОЇ УКРАЇНИ	316
Жданова-Неділько О.Г., Большая О.В., Іщенко І.С., Білай Д.В. СУПЕРЕЧНОСТІ САМОАКТУАЛІЗАЦІЇ ОСОБИСТОСТІ Й КОМАНДНОЇ ВЗАЄМОДІЇ В ПРОФЕСІЙНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ: УПРАВЛІНСЬКИЙ АСПЕКТ	326
Ільчук П.Г., Суховарова-Жорнова І.А., Кош О.Р. ОСОБЛИВОСТІ УПРАВЛІННЯ РИЗИКАМИ В ПРОЕКТАХ, ЯКІ РЕАЛІ- ЗУЮТЬСЯ НА ЗАСАДАХ ПУБЛІЧНО-ПРИВАТНОГО ПАРТНЕРСТВА	338
Кібік О.М., Ковиркіна О.В. АКТИВІЗАЦІЯ ВИКОРИСТАННЯ ІНСТРУМЕНТІВ ПРОЄКТНОГО МЕНЕДЖ- МЕНТУ У ЛОГІСТИЧНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ	351
Кібік О.М., Корнілова О.В., Нетребський Д.Ю. ЦИФРОВІ ІНСТРУМЕНТИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕФЕКТИВНОГО ФІНАНСОВОГО МЕНЕДЖМЕНТУ	360
Красностанов Н.Е., Камінський Д.М. ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ЛЮДСЬКОГО КАПІТАЛУ ЯК ФАКТОРА СТАЛОГО РОЗВИТКУ РЕГІОНІВ	369
Лазоренко Л.В., Гринчак Н.А. СУЧАСНІ МЕТОДИ РОЗВИТКУ ПЕРСОНАЛУ	381
Малярчук І.І., Процайло М.М. ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА: ВИКЛИКИ В УМОВАХ ЦИФРОВОЇ ЕКОНОМКИ	393
Паркулаб Т.І., Дутчак О.І., Шикеринеш В.В., Федорак В.В., Жук О.І. ЗАПОБІГАННЯ ТРАВМАТИЗМУ В ТРАНСПОРТНІЙ ЛОГІСТИЦІ: ЗАХОДИ БЕЗПЕКИ ТА ОХОРОНИ ПРАЦІ	402
Рак А.В. УДОСКОНАЛЕННЯ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ ІТ КОМПАНІЙ В УМОВАХ НЕСТАБІЛЬНОГО СЕРЕДОВИЩА	412
Смірнов Р.В., Охріменко І.М. УПРАВЛІНСЬКА КОМПЕТЕНТНІСТЬ КЕРІВНИКА СУЧАСНОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ: СУТНІСТЬ ТА КОМПОНЕНТИ	425
Філіппов В.Ю., Перевозна М.О., Войцеховський Р.Е. ВПЛИВ ФАКТОРІВ ТА ІНСТРУМЕНТІВ УПРАВЛІННЯ КАДРАМИ НА СИСТЕМУ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ	442
Янків М.Д. ІНТЕЛЕКТУАЛІЗАЦІЯ Й ЦИФРОВА КОМПЕТЕНТНІСТЬ СУБ'ЄКТІВ УПРАВ- ЛІННЯ : НОВІ МОЖЛИВОСТІ В КОНТЕКСТІ РОЗВИТКУ БЕЗПЕКОВОГО ПОТЕНЦІАЛУ	456

Другова Олена Сергіївна доктор економічних наук, доцент, професорка кафедри менеджменту, бізнесу та адміністрування Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця, проспект Науки 9а, м. Харків, 61166, тел.: (066) 481-16-99, <https://orcid.org/0000-0002-2404-1910>

Кіриченко Світлана Володимирівна кандидат педагогічних наук, директорка комунального закладу «Харківський ліцей № 89 Харківської міської ради», вул. Дерев'янка, 14А, м. Харків, 61000, тел.: (095) 345-83-38

Павлій Кіра Віталіївна учениця 11-го класу комунального закладу «Харківський ліцей № 89 Харківської міської ради» вулиця Дерев'янка, 14А, м. Харків, 61000, тел.: (095) 221-77-11

РОЛЬ ДЕРЖАВНОЇ ПІДТРИМКИ В АНТИКРИЗОВОМУ УПРАВЛІННІ ПІДПРИЄМСТВАМИ ПІСЛЯВОЄННОЇ УКРАЇНИ

Анотація. Стаття присвячена вивченню питань, пов'язаних з антикризовим управлінням підприємствами у контексті післявоєнного відновлення економіки України. Основний акцент робиться на необхідності державної підтримки як критичного елемента для забезпечення стабільності та сталого розвитку підприємницького сектору в умовах післявоєнних економічних і соціальних викликів.

У статті розглядаються основні труднощі, з якими стикаються українські підприємства після війни, включаючи руйнування інфраструктури, втрату робочої сили, зниження купівельної спроможності та дефіцит сировинних ресурсів. Автори підкреслюють важливість розробки і впровадження ефективних антикризових заходів, зокрема державної допомоги, яка могла б забезпечити відновлення та адаптацію бізнесу до нових реалій. Значна увага приділяється існуючим механізмам державної підтримки, таким як податкові пільги, грантове фінансування, субсидії та спрощення кредитування, що дозволяють підприємствам відновити фінансову стабільність і покращити свої операційні можливості.

Крім того, стаття аналізує міжнародний досвід антикризового управління, включаючи програми підтримки підприємств харчової промисловості в країнах ЄС, США та Канаді. Запропоновано адаптацію цих моделей до українського контексту, що дозволило б покращити ефективність антикризового управління на рівні держави. Автори наголошують на важливості гнучких механізмів для швидкого реагування на економічні та інфраструктурні виклики, зокрема через цифровізацію процесів подання заявок на фінансування та запровадження спеціальних програм страхування для бізнесу.

Стаття пропонує ряд рекомендацій щодо оптимізації державної підтримки для підвищення стійкості українських підприємств до кризових явищ. Це включає зниження податкового навантаження на підприємства, які інвестують у модернізацію виробництва, субсидування вартості імпортованої сировини, а також активізацію міжнародного співробітництва для залучення додаткових ресурсів. Такі заходи сприятимуть збереженню конкурентоспроможності українського бізнесу на внутрішньому і зовнішньому ринках та допоможуть забезпечити стабільність національної економіки.

Ключові слова: антикризове управління, державна підтримка, післявоєнне відновлення, українські підприємства, економічна стабільність, інфраструктура, конкурентоспроможність, міжнародний досвід, податкові пільги, фінансова підтримка

Druhova Olena Serhiivna Doctor of Economic Sciences, Associate Professor, Professor of the Department of Management, Business and Administration, Simon Kuznets Kharkiv National University of Economics, Nauky Avenue 9a, Kharkiv, 61166, tel.: (066) 481-16-99, <https://orcid.org/0000-0002-2404-1910>.

Kirychenko Svitlana Volodymyrivna Candidate of Pedagogical Sciences, Director of the Municipal Institution "Kharkiv Lyceum No. 89 of the Kharkiv City Council," Derevyanka St., 14A, Kharkiv, 61000, tel.: (095) 345-83-38

Pavlii Kira Vitaliivna 11th-grade student of the Municipal Institution "Kharkiv Lyceum No. 89 of the Kharkiv City Council," Derevyanka St., 14A, Kharkiv, 61000, tel.: (095) 221-77-11

THE ROLE OF STATE SUPPORT IN CRISIS MANAGEMENT FOR ENTERPRISES IN POST-WAR UKRAINE

Abstract. The article is dedicated to examining issues related to crisis management for enterprises in the context of post-war economic recovery in Ukraine. The primary focus is placed on the need for state support as a critical element to ensure stability and sustainable development of the entrepreneurial sector amid post-war economic and social challenges.

The article addresses the main difficulties Ukrainian enterprises face after the war, including infrastructure destruction, loss of labor force, decreased purchasing power, and raw material shortages. The authors emphasize the importance of designing and implementing effective crisis management measures, especially state assistance, which could ensure the recovery and adaptation of businesses to new realities. Significant attention is given to existing mechanisms of state support, such as tax incentives, grant funding, subsidies, and simplified lending, which enable enterprises to restore financial stability and improve their operational capabilities.

Furthermore, the article analyzes international crisis management experience, including support programs for food industry enterprises in the EU, the USA, and Canada. Adapting these models to the Ukrainian context is proposed to enhance the effectiveness of crisis management at the national level. The authors stress the importance of flexible mechanisms for rapid response to economic and infrastructural challenges, particularly through the digitalization of funding application processes and the introduction of specialized insurance programs for businesses.

The article offers a series of recommendations for optimizing state support to strengthen Ukrainian enterprises' resilience to crises. These include reducing the tax burden on enterprises investing in production modernization, subsidizing the cost of imported raw materials, and fostering international cooperation to attract additional resources. Such measures will contribute to maintaining the competitiveness of Ukrainian businesses in both domestic and international markets and will help ensure the stability of the national economy.

Keywords: crisis management, state support, post-war recovery, Ukrainian enterprises, economic stability, infrastructure, competitiveness, international experience, tax incentives, financial support

Постановка проблеми. Післявоєнний період для України є надзвичайно складним етапом, який потребує зусиль на всіх рівнях економіки для відновлення та стабілізації. Одним із найбільших викликів, що стоять перед підприємствами, є необхідність адаптації до нових економічних умов, які супроводжуються нестабільністю, браком інвестицій та зміненими ланцюгами постачання. У цих умовах роль державної підтримки набуває особливого значення, оскільки ефективна політика може стати ключовим чинником антикризового управління, допомагаючи підприємствам подолати наслідки війни та розвивати стійкість до економічних шоків у майбутньому.

Проте, в Україні спостерігається низка обмежень у доступності та ефективності антикризових заходів державної підтримки. Зокрема, недосконалість механізмів фінансової допомоги, недостатня підтримка з боку міжнародних партнерів та обмеженість бюджетних ресурсів створюють перешкоди для повноцінного відновлення економічного потенціалу підприємств. На цьому тлі постає потреба в розробці комплексної системи антикризового управління за участю державних структур, яка б дозволила оперативно реагувати на виклики та сприяла економічному відновленню.

Таким чином, проблема полягає в тому, як ефективно організувати та реалізувати державну підтримку для подолання кризових явищ у підприємницькому середовищі України. Це включає питання розробки інноваційних інструментів підтримки, оптимізації існуючих механізмів державної допомоги та формування прозорої й ефективної системи співпраці між державою та підприємствами в умовах післявоєнного відновлення.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Теоретичні та практичні питання ролі держави антикризового управління підприємством останніми

роками стали об'єктом уваги як закордонних, так і українських науковців, зокрема таких, як Шаранов Р. [1], Ватченко Б., Шаранов Р. [2], Безверхнюк Т., Сенча І., Сивак Т. [3] та інші. Незважаючи на значний обсяг досліджень, питання антикризового управління підприємствами в умовах війни ще не отримало належного висвітлення. Деякі його аспекти розглядаються в роботах М'яковський С. [4], Коваленко В. [5], Тимошенко М., Петров В. [6], Марачевська А. [7]. Проте, у дослідженнях бракує цілісного підходу до антикризового управління як системи, здатної забезпечити ефективну роботу підприємства в післявоєнний період та підтримки держави. Відтак, виникає потреба в поглибленому дослідженні теоретичних, методологічних та практичних основ антикризового управління у післявоєнний період.

Метою статті є аналіз ролі державної підтримки в антикризовому управлінні підприємствами України в умовах післявоєнного відновлення та визначення ефективних інструментів державного впливу, які сприятимуть стабілізації і подальшому розвитку економіки.

Виклад основного матеріалу. В умовах післявоєнного відновлення України питання державної підтримки підприємств набуває критичного значення. Економічна нестабільність, порушені логістичні та виробничі ланцюги, високий рівень інфляції та зниження інвестиційного клімату створюють додаткові перешкоди для функціонування бізнесу. Державна підтримка стає важливим фактором, що дозволяє українським підприємствам не лише зберегти своє існування, а й забезпечити необхідний рівень адаптивності до нових викликів, підтримуючи економіку в умовах трансформації. Післявоєнний період для кондитерських підприємств України характеризується новими викликами, пов'язаними зі змінами економічних умов, нестачею сировини, збоями в ланцюгах постачання та зниженням купівельної спроможності. В умовах таких значних змін питання державної підтримки кондитерської галузі набуває вирішального значення. Як одна з провідних галузей харчової промисловості України, кондитерська сфера відіграє важливу роль у забезпеченні внутрішнього ринку продукцією та підтримці експорту, тому відновлення її стабільності та конкурентоспроможності є ключовим фактором для розвитку економіки в цілому.

У післявоєнний період підприємства стикаються з унікальними викликами, які значно відрізняються від тих, що виникають під час традиційної економічної кризи. Дослідники Шаранов Р.С. [1], Ватченко Б., Шаранов Р. [2] зауважують, що криза накладає додатковий тягар на економіку, зумовлений масштабними руйнуваннями інфраструктури, значними втратами виробничих потужностей та критичним зниженням доступності ресурсів. Ці чинники суттєво обмежують можливості для швидкого відновлення економічної активності та вимагають нових підходів до управління бізнесом. На відміну від традиційної кризи, яка здебільшого обмежується економічними факторами, післявоєнна криза потребує від держави та підприємств стратегій відбудови та зовнішньої допомоги для стабілізації ситуації.

У працях Безверхнюк Т. М., Сенча І. А., Сивак Т. В. [3], Коваленко В. О. [5] зазначається, що наслідки військових дій позначаються на всіх аспектах економіки: порушені ланцюги постачання, зменшення споживчого попиту, трудова міграція та зниження інвестиційного клімату створюють складні умови для відновлення. В умовах традиційної кризи підприємства можуть орієнтуватися на поступове скорочення витрат та пошук внутрішніх ресурсів для зростання. Проте у післявоєнній кризі важливо зосередитись на забезпеченні доступу до сировини, відновленні виробничих потужностей та залученні міжнародної підтримки.

Такі відмінності вимагають нових методів антикризового управління, що враховують глибокі зміни в доступності трудових та фінансових ресурсів, стані інфраструктури та рівні невизначеності. Зіставлення ключових характеристик традиційної та післявоєнної кризи дозволяє краще розуміти ці специфічні виклики та підходи для їх подолання (таблиця 1). Наведена таблиця порівнює різні аспекти двох типів кризових ситуацій, висвітлюючи особливості та пріоритети для антикризового управління у післявоєнних умовах.

Таблиця 1

Відмінності між традиційною кризою та післявоєнною кризою*

Аспект	Традиційна криза	Післявоєнна криза
Причини виникнення	Економічні фактори, фінансові спекуляції, рецесія	Руйнування інфраструктури, втрати виробничих потужностей, війна
Інфраструктура	Здебільшого не пошкоджена, функціональна	Суттєво пошкоджена, потребує відновлення
Сировинні ресурси	Доступність зберігається, але може бути обмежена	Значний дефіцит або недоступність через порушені ланцюги постачання
Фінансова система	Має збої, але функціонує з певними обмеженнями	Часто в стані кризи, потребує зовнішньої підтримки
Трудові ресурси	Доступні, але може зростати безробіття	Зменшення через міграцію, загибель людей, мобілізацію
Споживчий попит	Зниження попиту, але базові потреби забезпечуються	Низький через зменшення доходів, еміграцію та загальну невизначеність
Доступ до зовнішніх ринків	Може бути обмеженим, але залишається можливим	Часто втрачається через блокади, санкції або зруйновану логістику
Інвестиції	Зниження, але залучення залишається можливим	Значно знижені, потрібні значні стимули та гарантії для інвесторів
Державна підтримка	Програми антикризової підтримки, стимулювання економіки	Белика потреба у фінансуванні відбудови, допомога з відновлення
Тривалість	Від кількох місяців до кількох років	Тривала, може розтягнутися на десятиліття через складність відбудови
Міжнародна підтримка	Часто обмежена допомогою в межах регіональних організацій	Значна міжнародна допомога, фінансування відбудови, гуманітарна підтримка
Рівень невизначеності	Високий, але можливі прогнози на основі економічних моделей	Дуже високий, обмежена прогнозованість через політичні ризики

*джерело: розроблено авторами на основі [4,6,7]

Державна підтримка кондитерських підприємств у післявоєнний період охоплює декілька основних напрямків. Це, зокрема, податкові пільги, державні гранти на модернізацію виробництва та субсидії на закупівлю сировини, яка внаслідок воєнних дій подорожчала або стала менш доступною. Одним з ефективних заходів є спрощення умов кредитування для виробників харчової продукції, що дозволяє кондитерським підприємствам підтримувати необхідний рівень обігових коштів і зберігати операційну діяльність навіть у складних умовах [5, с.105].

Для українських кондитерських підприємств також актуальними є програми підтримки експортерів, адже зниження внутрішнього попиту спричинило потребу в розширенні ринків збуту за кордоном. Державні та міжнародні організації надають консультаційну підтримку щодо виходу на нові ринки, що сприяє залученню валютних надходжень і зменшенню економічних ризиків, пов'язаних з внутрішніми кризовими явищами.

Незважаючи на важливість державної підтримки, існують серйозні обмеження, які впливають на її ефективність у кондитерській галузі. Однією з основних проблем є висока вартість імпортової сировини, зокрема какао, цукру та інших інгредієнтів, що використовуються в кондитерському виробництві. Обмежені бюджетні ресурси не завжди дозволяють компенсувати зростання цін, що може знижувати конкурентоспроможність продукції як на внутрішньому, так і на зовнішньому ринку.

Крім того, складні бюрократичні процедури при поданні заявок на державну підтримку можуть затримувати отримання фінансування, що є критичним у кризовий період. Зважаючи на швидкі зміни економічної ситуації, кондитерські підприємства потребують гнучких і доступних механізмів, які б сприяли швидкому залученню ресурсів.

Післявоєнне відновлення економіки України є надзвичайно складним процесом, який вимагає залучення ефективних інструментів антикризового управління на всіх рівнях. Одним із ключових факторів успішної відбудови є державна підтримка підприємств, особливо тих, які постраждали від війни або опинилися на межі виживання через економічну нестабільність. Держава може допомогти бізнесу відновити свою діяльність за рахунок податкових пільг, субсидій, програм фінансової підтримки та стимулювання експорту. Завдяки таким заходам підприємства мають змогу стабілізувати свої фінансові показники, відновити операційну діяльність та забезпечити робочі місця, що є критично важливим для економіки країни в цілому.

Зарубіжний досвід надає цінні приклади антикризової підтримки для кондитерських підприємств. Наприклад, країни ЄС активно використовують грантові програми для підприємств кондитерської промисловості, спрямовані на модернізацію виробництва, впровадження інноваційних технологій і підвищення якості продукції. Це дозволяє зменшити витрати на виробництво та посилити конкурентоспроможність на міжнародному ринку.

У багатьох країнах постконфліктного відновлення, таких як Ізраїль, держава активно сприяє підприємствам, зокрема через податкові стимули та спеціальні програми для малого та середнього бізнесу. Ізраїль, переживши численні військові конфлікти, запровадив низку заходів для підтримки бізнесу в кризових ситуаціях. Уряд забезпечує доступ до пільгових кредитів, які надають можливість малим та середнім підприємствам покривати витрати, пов'язані з відновленням виробничих потужностей. Крім того, в Ізраїлі розвинута система страхування ризиків для підприємств, що дозволяє їм мінімізувати збитки у випадку непередбачених обставин, таких як ракетні обстріли чи інші форми агресії.

Іншим прикладом є Канада, де запроваджено систему субсидування вартості ключових інгредієнтів для харчової промисловості, що допомагає зберігати стабільні ціни на продукцію та підтримувати конкурентний рівень якості. Використання цього досвіду в Україні могло б полегшити адаптацію кондитерських підприємств до післявоєнних умов та зміцнити їх позиції на міжнародних ринках.

Позитивний приклад також демонструє Південна Корея, яка після Корейської війни (1950-1953 рр.) відновлювала економіку за підтримки урядових програм і значних іноземних інвестицій. Корея надавала субсидії підприємствам, орієнтованим на експорт, створюючи стимули для розвитку експортноорієнтованої економіки. Країна запровадила стратегію, спрямовану на розвиток високотехнологічних галузей, що дозволило їй швидко адаптуватися до потреб світового ринку. Крім цього, спеціальні індустріальні зони знижували витрати для підприємств і забезпечували їм доступ до необхідної інфраструктури.

Ще один приклад успішного постконфліктного відновлення можна побачити у В'єтнамі. Після війни ця країна також потребувала значних зусиль для відновлення економіки. Уряд В'єтнаму ініціював серію економічних реформ, відомих як Doi Moi, спрямованих на лібералізацію економіки та залучення іноземних інвестицій. Ці реформи передбачали зниження державного контролю над економікою, введення іноземного капіталу та створення сприятливого інвестиційного клімату. В результаті В'єтнам став однією з країн, що демонструє стабільне економічне зростання завдяки поєднанню державної підтримки та ринкових реформ.

Зарубіжний досвід свідчить, що успішне післявоєнне відновлення економіки значною мірою залежить від ефективної державної підтримки та створення умов для залучення іноземних інвестицій. Важливу роль у цьому відіграють програми з розвитку інфраструктури, доступу до кредитування та стимулювання експорту. Такий досвід може стати корисним для України, яка сьогодні також стикається з необхідністю швидкого відновлення підприємств, розвитку інфраструктури та залучення зовнішніх інвесторів.

Крім фінансової підтримки, важливим аспектом є правове забезпечення, яке дозволяє підприємствам працювати в стабільних умовах і зменшує ризики для інвесторів. Наприклад, у Німеччині після Другої світової війни уряд активно сприяв відновленню бізнесу за допомогою довгострокових кредитів і гарантій для інвесторів, що допомогло створити сприятливе середовище для економічного зростання. Роль державної підтримки в Україні може полягати не тільки в фінансовій допомозі, але й у створенні сприятливого регуляторного середовища, яке стимулюватиме інновації та зменшуватиме бар'єри для виходу на міжнародні ринки.

Для покращення ефективності державної підтримки кондитерських підприємств у післявоєнний період пропонується:

1. Запровадити субсидії на закупівлю сировини для кондитерського виробництва, зокрема для імпортних інгредієнтів, що дозволить знизити витрати на виробництво та стабілізувати цінову політику.

2. Розробити спеціалізовані програми підтримки для малих і середніх кондитерських підприємств, які зазвичай мають обмежені фінансові можливості для модернізації виробничих процесів і закупівлі сировини.

3. Скоротити бюрократичні процедури при оформленні державної підтримки, впровадивши цифрові платформи для швидкого подання заявок і отримання фінансування.

4. Запровадити програми страхування ризиків для експортерів з метою стимулювання виходу на нові ринки, що допоможе підприємствам зменшити ризики, пов'язані з економічною нестабільністю на внутрішньому ринку.

5. Впровадити податкові стимули для підприємств, які інвестують у модернізацію та підвищення якості продукції, що дозволить зменшити податкове навантаження та підвищити конкурентоспроможність продукції на внутрішньому і зовнішньому ринках.

6. Розширити міжнародну співпрацю з донорськими організаціями для залучення додаткового фінансування, яке може бути спрямоване на розвиток кондитерських підприємств і підвищення їхньої стабільності.

Висновки. Державна підтримка є важливим чинником у відновленні та стабілізації кондитерських підприємств України в умовах післявоєнного відновлення. Однак ефективність наявних програм підтримки обмежується фінансовими та адміністративними бар'єрами, що вимагає подальшої оптимізації. Запровадження більш гнучких і цільових програм, з урахуванням специфіки кондитерської галузі, а також залучення міжнародного досвіду сприятимуть підвищенню стійкості підприємств до кризових явищ, забезпечать конкурентні переваги на внутрішньому і міжнародному ринках та допоможуть відновленню економічного потенціалу України.

Література:

1. Шаранов Р.С. Алгоритм антикризового управління підприємства. Центрально-український науковий вісник. Економічні науки. 2021. № 6(39), 288–296. [https://doi.org/10.32515/2663-1636.2021.6\(39\).288-296](https://doi.org/10.32515/2663-1636.2021.6(39).288-296)
2. Ватченко, Б., & Шаранов, Р. (2022). Антикризове управління підприємством в умовах війни. *Економічний простір*, (182), 38–43. <https://doi.org/10.32782/2224-6282/182-5>
3. Безверхнюк Т. М., Сенча І. А., Сивак Т. В. Державний механізм антикризового управління на засадах проектного підходу: обґрунтування предметного поля. *Технології та механізми державного управління*. С. 23–29. URL: <http://nuczu.edu.ua/sciencearchive/PublicAdministration/vol2/6.pdf>
4. М'яковський С. О. Системний підхід до вдосконалення механізму державного антикризового управління. Інтелектуальна економіка в умовах суспільних трансформацій: матеріали V Міжнар. наук.-практ. форуму (25 жовтня 2019 р.). Житомир: ЖНАЕУ, 2019. С. 412–415.
5. Коваленко В. О. Алгоритмізація процесу антикризового управління підприємствами сфери гостинності. Антикризове регулювання економіки у 2023 році: теорія та практика в умовах європейської інтеграції України: матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції (м. Одеса, 17 лютого 2023 р.) / відп. за випуск д.е.н., проф. С. О. Якубовський. – Львів-Торунь: Liha-Pres, 2023. с.104- 109
6. Тимошенко М.В., Петров В.А. Ідентифікація ризиків та особливості антикризового управління в умовах війни. Підприємство і торгівля: тенденції розвитку: матеріали 5-ої міжнар. наук.-практ. конф., м. Одеса: Державний університет «Одеська політехніка», 2022. С. 52–54.
7. Марачевська А. Практична цінність антикризового управління підприємством у воєнний та післявоєнний час в Україні. *SWorldJournal*. 2022. № 13-02. С. 8–13.
8. Стратегія сталого розвитку України до 2030 року. URL: <https://ips.ligazakon.net/document/JH6YF00A?an=332>

References:

1. Sharanov R.S. Alhorytm antykrizovoho upravlinnia pidpryiemstva. [Algorithm of anti-crisis management of the enterprise] *Tsentrlnoukraiynskyi naukovyi visnyk. Ekonomichni nauky*. 2021. № 6(39), 288–296. [https://doi.org/10.32515/2663-1636.2021.6\(39\).288-296](https://doi.org/10.32515/2663-1636.2021.6(39).288-296) [in Ukrainian]
2. Vatchenko, B., & Sharanov, R. (2022). Antykrizove upravlinnia pidpryiemstvom v umovakh viyny [Anti-crisis management of the enterprise in war conditions.]. *Ekonomichnyi prostor*, (182), 38–43. <https://doi.org/10.32782/2224-6282/182-5> [in Ukrainian]
3. Bezverkhnjuk, T.M., Sencha, I.A., Syvak, T.V. Derzhavnyi mekhanizm antykrizovoho upravlinnia na zasadakh proektnoho pidkhotu: obgruntuvannya predmetnoho polia [The state mechanism of anti-crisis management based on the project approach: substantiation of the subject field]. *Tekhnolohii ta mekhanizmy derzhavnoho upravlinnia*, 23–29. URL: <http://nuczu.edu.ua/sciencearchive/PublicAdministration/vol2/6.pdf> [in Ukrainian]
4. Miaskovskiy, S.O. (2019). Systemnyi pidkhid do vdoskonalennia mekhanizmu derzhavnoho antykrizovoho upravlinnia [A systematic approach to improving the state anti-crisis management mechanism]. *Intelektualna ekonomika v umovakh suspilnykh transformatsii: materialy V Mizhnar. nauk.-prakt. forumu* (25 zhovtnia 2019 r.), 412–415 [in Ukrainian].
5. Kovalenko V. O. Alhorytmizatsiia protsesu antykrizovoho upravlinnia pidpryiemstvom sferi hostynnosti [Algorithmization of the process of anti-crisis management of enterprises in the field of hospitality]. *Antykrizove rehulivannia ekonomiky u 2023 rotsi: teoriia ta praktyka v umovakh yevropeiskoi intebratsii Ukrainy: materialy Vseukrainskoi naukovo-praktychnoi konferentsii* (m. Odesa, 17 liutoho 2023 r.) / vidp. za vypusk d.e.n., prof. S. O. Yakubovskiy. – Lviv-Torun: Liha-Pres, 2023. s.104- 109 [in Ukrainian].

6. Tymoshenko M.V., Petrov V.A. Identyfikatsiia ryzykiv ta osoblyvosti antykryzovoho upravlinnia v umovakh viiny [Identification of risks and features of anti-crisis management in conditions of war]. *Pidpryemnytstvo i torhivlia: tendentsii rozvytku* : materialy 5-oi mizhnar. nauk.-prakt. konf., m. Odesa : Derzhavnyi universytet «Odeska politekhnika», 2022. S. 52–54. [in Ukrainian].

7. Marachevska A. Praktychna tsinnist antykryzovoho upravlinnia pidpryemstvom u voiennyi ta pislivoiennyi chas v Ukraini [The practical value of anti-crisis management of the enterprise in war and post-war times in Ukraine]. *SWorldJournal*. 2022. № 13-02. S. 8–13. [in Ukrainian]

8. Stratehiia staloho rozvytku Ukrainy do 2030 roku [Strategy of sustainable development of Ukraine until 2030]. Retrieved from : [https://ips.ligazakon.net/ document/JH6YF00A?an=332](https://ips.ligazakon.net/document/JH6YF00A?an=332) [in Ukrainian].